

ΠΩΣ ΕΓΡΑΦΑΝ ΤΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥΣ ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΜΟΥΣΟΥΡΓΟΙ

Α'

Κάθε συνθέτης έχει το δικό του τρόπο που εργάζεται, και διαφορετικές ώρες και αιτίες έμπνευσης. Ο καθένας έχει το δικό του σύστημα. Νομίζουμε πως έχει ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον να αναφέρουμε τους τρόπους έργου διαφόρων μεγάλων μουσουργών.

Ο Χάουδν (1732 — 1809) ήταν πολύ πρωινός εργαζόμενος πάντοτε μ' επίσημη περιβολή· ντυμένος άρχιζε να ζωρίζεται προσεκτικά, να πουδράρεται, φορώντας στο δάκτυλο ένα δακτυλίδι, ένα σάπφειρο, τριγυρισμένο από διαμάντι, που του είχε δώσει ο Φρειδερίκος ο Μέγας ή ίσως ο πρίγκιψ Έστερχάου. Ήπειτα άπ' αυτά κλεινόταν ο Ένας ήσυχου δωμάτιου, κι έγραφε επί πολλές συνεχώς χωρίς διακοπή.

Ο Μότσαρτ (1756 — 1791), ο γλυκός και εύλαβης Μότσαρτ, εούθηε παντού, και με όλες τις καταστάσεις: «Όταν βρίσκομαι εδωδιάθετος, σε καλή ψυχική διάθεση, άπελευθερωμένος τελείως από τον εαυτό μου, όταν είμαι μόνος και όταν έχω την ψυχή ήρεμη και εύχαριστημένη, όταν, π.χ., είμαι σε ταξίδι μέσα ο Ένα καλό άμάξι, ή όταν περπατώ πεζός ήπειτα από ένα καλό γεύμα ή όταν την νύχτα, είμαι ξεπλωμένος άβανος, δηλαδή, όταν οι ιδέες μου έρχονται στον πνεύμα μου. Αútές που μου άρέσουν, τις συγκρατώ, ή και τις μισοτραγουδώ, καθώς τουλάχιστο μου λένε. Νά πώ άπό που αυτές μου έρχονται και πώς φθάνουν, αυτό μου φαίνεται άβδόναν· αυτό που είναι βέβαιον, είναι ότι δεν μπορώ να τις προκαλώ να έρχονται, όταν θέλω.» (Μότσαρτ· Άλληλογραφία). "Έρχονται εύτυχώς άρκετά συχνά, και τόν καταδιώκουν μέχρι τών καφελατών της Βιέννης, της Πράγας και του Μονάχου, όπου άγαπούσε παρά πολύ να παίξει στο σφαιριστήριο (μπιλιάρδο), καπνίζοντας την πίπα, και συνθέτοντας μέσα στο μυαλό του.

Ο Ροσσίνι (1792 — 1868) κατά προσωπική μαρτυρία του Άλβ. Λαβρινάκι, συνθέτε σκεδόν σταθερά με κάθε τρόπο, σπάνια στον πιάνο, το συνηθέστερο το βράδυ ή τη νύχτα και σάν τόν Μότσαρτ, εύρισκε συχνά την έμπνευσι στο στήν άμαξα ή στο ταχυδρομικό άμάξι· σ' άκανόνιστα τινάγματα αútών τών όχημάτων αισθανόταν ρυθμούς και άπ' αútους έγεννόταν μελωδίες. Δέν υπάρχει άμφιβολία, ότι θα μπορούσε να βρη μελωδίες στη ρυθμική κίνηση του σιδηροδρόμου, άν του μολοσε να δοκιμάση άλλ· είχε τέτοιο τρόπο για τέτοιο είδους μετακίνηση, ώστε ποτέ δεν μπόρασε ν' άποφασίση να βάλει το πόδι του σ' ένα βαγόνι. Ποιάς ζέρι άν τ' αútοκίνητο δεν πάλει να γίνη μία νέα πηγή έμπνευσεως! Ίσως και το άεροπλάνο άκόμη.

Ο Χαίνδελ (1685 — 1759), ο όνθρωπος με τις μεγαλύτερες ουλλήσεις, δεν περιφρονούσε μία καλή μουσικά άπ' το άραιότερο κρσίφ.

Ο Γκλουκ (1714 — 1787) προτιμούσε την σαμπάνια, και συνθέτε χειρονόμωτας βία, βαδίζοντας και μιμώμενος όλα τα πρόσωπα τών έργων του, συχνά στον κήπο με δυνατόν άέρα, ή ζαπλωμένος, έπάνω στη χλόη.

Ο Μπετόβεν (1770 — 1827) ο ίδιος έπίσης, εύρισκεν άναμφιβόλως στη κίνηση και στον περίπατο μία

«ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗΣ»

δυνατή βοήθεια στην έμπνευσι του. "Όποια και να ήταν ή έποχή, όλες τις ήμέρες, μετά το γεύμα του, στη 1 μ.μ., κατά τη βεννιζήνη συνήθεια, έκανε με μεγάλα βήματα δυό φορές τόν γύρο της πόλεως Βιέννης, ούτε κρσίφ, ούτε ζσίφ, ούτε βροχή, ούτε χαλάδι, τίποτα δεν ήταν ίκανόν να τον σταματήση. Τότε ήταν που τόν έπιανε ο οίστρος του και όλος ο έζρος του· φαίνεται, ότι ή κίνηση τών κνημών του ήταν άφελμη στην ένεργεια του πνεύματός του. "Όταν κατοικούσε στην έξοχή, περπατούσε συχνά δλόκληρες ήμέρες, πάντοτε μόνος, και στους πιο έξοχικούς κι' έρημικούς τόπους. "Η σκέψις του κατεργαζόταν άργά, κουραστικά, και τα θέματα του, έπίσης αútα που έπαρουσιάζοντο όπό το βλάμμα του τα απλούστερα και φυσικότερα, τα έπεεργαζόταν πολλές φορές πριν να καταλήξη στην όριστική του μορφή. Είχε μόν άνήκουστη άφηρημάδα· έμκανε σ'ένα έστιατόριο, καθόταν μία στιγμή, και ζητούσε τόν λογαριασμό άπ' το έκκλητρο γκαρσόνι, χωρίς να έχη ζήση τίποτα. "Έσταξε συνήθως όλα τα πράγματα, που έπιανε και κανένα έπιπλό του, δεν ήταν σε άσφάλεια από τις έπιθέσεις του, πολλές φορές το μελανοδοχείο του έπεσε στο πιάνο, πλάι σ'όν όποιον εργαζόταν. Το πιάνο αútό διατηρείται μ' εύλάβεια από μουσείον της Μπόνης και διατηρεί τ' ανεξόλεπτα αútá ίχνη του μελανοδοχείου του. "Όπως δέ μάς πληροφορεί και ο Φερδινάνδος Ρικ, μάθητης του Μπετόβεν, άν και πάντοτε ζούσε άνάμεσα στην άνωτερη βεννιζική άριστοκρατία, «δέν κατανόθευε ποτέ να χορεύη με ρυθμό.» "Η φυσιολατρία του Μπετόβεν είναι όνομαστή έλεγει: «άγαπώ ένα δένδρο περισσότερο από έναν άνθρωπο...» Συχνά καθόταν κάτω από ένα δένδρο και έσχεδιάζε στο σημειοατάριο του, που είχε πάντα μαζί του, τα πρώτα σχεδιάσματα τών μεγαλοπρεπών δημοσυρημάτων του. "Η φυσιολατρία του αútή του έγινε συχνά μία μεγάλη πηγή έμπνευσεως.

Ο Βάγκνερ (1813 — 1883) άγαπούσε να γράφη δρθιος, μπρός σ' ένα ψηλό τραπέζι, οι καρτιούρες του ήταν γραμμένες χωρίς αβουίατα, με μίαν όπερηγήνη καλλιγραφική γραφή, θαυμαστή καθαριότητα και σταθερότητα, όδίας ενός έπαγγελματίου άντιγράφου.

Ο Μπερλιόζ (1803 — 1869) ο όποιος δεν έπαιζεν όλα όργανα παρά κιθάρα και φλάουτο εργαζόταν άναγκαστικά στο τραπέζι.

Ο Έρόλδ (1791 — 1833) συνθέτε περπατώντας μισοτραγουδώντας ή μουρμουρίζοντας, συχνά σ' ένα Ηλύσια Πεδία, με διάσταυρωμένους, χωρίς να τούς άναγνωρίζει, με τους καλύτερους φίλους του.

Ο Σεζάρ Φράνκ (1822 — 1890), που όπρηξεν άρχηγός σχολής, άρχιζε να γράφη από τις 9 ή ώρα το βράδυ, έπειδή ήταν άπσοχλημένος σκεδόν όλην την ήμέρα με παραδόσεις· θαυμάσιος αυτοσχεδιαστής, εργαζόταν κατά προίμηση στο πιάνο. "Έγραφε στην άρχή έπάνω σ' ένα διπλό πεντάγραμμο πιάνο, διατηρών μία τρίτη γραμμή για να σημειώνη μερικά χαρακτηριστικά σχέδια όρχήστρας· έκανε κατόπιν ένα λεπτόχειρο δοκίμιο πλήρες με μολύβι, το έπεεργαζόταν αποπτομώς, και τέλος έγραφε με μελάνι την όριστική καρτιούρα. (άκολουθεί) ΧΑΡ. Α. ΧΑΛΙΚΙΑΣ